



K O P I

FISKERI-OG  
KYSTDEPARTEMENTET

20.01.2005

Moderniseringsdepartementet  
Postboks 8004 Dep.  
0030 Oslo

SAKSNR. 2003/956-64  
ARKIV 810

Deres ref.: 200405068  
-HAS

Vår ref.: 2004/1457  
MA3-M6 ERSM  
411.4

Saksbeh.: Erlend Smedsdal

Dato: 17.01.2005

## ■ Høringsuttalelse - "samlet innsats - ny struktur" - Innstilling fra Styringsgruppen for "Den blå-grønne matalliansen"

Konkurransetilsynet viser til Moderniseringsdepartementets brev av 21. desember 2004 og Fiskeri- og kystdepartementets (FKD) brev av 14. desember 2004, vedlagt rapporten "Samlet innsats og ny struktur" som omhandler en ny blå-grønn matallianse.

### Bakgrunn

Fiskeri- og kystministeren og landbruks- og matministeren er enige om at det er mulig å hente ut betydelige synergier ved å etablere et forskningsfaglig samarbeid og arbeidsdeling mellom de fiskeri- og havbruksfaglige og landbruksfaglige forskningsmiljøene. For å belyse hvordan et slikt samarbeid kan gjennomføres med best mulig resultat ble det nedsatt et prosjekt med en prosjektorganisasjon bestående av en Styringsgruppe, en Referansegruppe og et Sekretariat. Rapporten "Samlet innsats og ny struktur" er Styringsgruppens innstilling i prosjektet. Prosjektets hovedformål er å fremme utviklingen innen primærnæringene og industrien, kunne tilby kunden helhetlige løsninger, sikre en bedre utnyttelse av statens bevilgninger til FoU og sikre fremtidig konkurransedyktighet i et internasjonalt marked. Det er også et mål å gjøre norske forskningsmiljøer konkurransedyktige og attraktive som internasjonale samarbeidspartnere.

I rapporten gir Styringsgruppen fire overordnede anbefalinger.

- 1) Å etablere en fellesarena for de blå og grønne forskningsaktørene, "den blå-grønne matalliansen". Den blå-grønne matalliansen er et fellesfora der forvaltningsrettede og næringsrettede forskningsinstitutter kan møtes sammen med de viktigste forskningsfinansierende organene.
- 2) Å opprette et infrastrukturselskap som gradvis skal ta over ansvaret for alle offentlig eide havbruksstasjoner. Infrastrukturselskapet foreslås organisert innunder holdingselskapet som omtales i punkt 4.

3) Å innføre et skille mellom institutter som arbeider med næringsrettet og forvaltningsrettet forskningsvirksomhet. Dette kan blant annet bety at en del av dagens forskningsinstitutter enten må rendyrkes eller splittes opp. Videre vil det kunne bli store endringer i eierskapet til de forskjellige forskningssentra.

4) Å etablere et holdingsselskap, Norsk fiskeri- og matforskning AS (NOFIMA) som skal ta over store deler av den offentlig eide næringsrettede forskningen. Styringsgruppen går inn for at Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet skal eie holdingsselskapet sammen med universitetene eller randsoneselskaper av disse.

I høringsbrevet ber FKD spesifikt om synspunkter på de fire ovenfor nevnte hovedanbefalingene.

#### **Konkurransetilsynets merknader til punkt 2 og 4**

Tilsynet velger å omtale disse punktene samlet da kommentarene relaterer seg til de virkninger sammenslåingen av henholdsvis havbruksstasjoner og forskningsinstitutter har på de relaterte markedene.

I henhold til punkt 2 foreslår Styringsgruppen at det i første omgang er havbruksstasjonene til Fiskeriforskning, Akvaforsk, Havforskningsinstituttet og Veterinær Medisinsk Oppdragscenter AS som blir slått sammen i det nye infrastrukturselskapet. Dette innebærer at 7 av i alt 20 havbruksstasjoner vil utgjøre en enhet.

Innen næringsrettet forskning foreslår Styringsgruppen at Holdingsselskapet NOFIMA skal overta eierinteressene i Akvaforsk, Fiskeriforskning, Matforsk, Norconserv, SINTEF fiskeri og havbruk samt den delen av Havforskningsinstituttet som driver næringsrettet forskning. Målt etter dagens virksomhet i de selskapene som foreslås slått sammen vil NOFIMA få en omsetning på ca 450 millioner kroner og om lag 500 årsverk. Innstillingen sier ikke noe om hvor stor andel av markedet NOFIMA vil få. Det imidlertid er grunn til å tro at kunder har mulighet til også å benytte seg av forskningsinstitutter i utlandet, noe som senker sannsynligheten for at NOFIMA blir en dominerende aktør i markedet for næringsrettet forskning.

Slik tilsynet oppfatter det samordner de ovenfor nevnte forskningsinstitutter og havbruksstasjoner i liten grad sin virksomhet, til tross for at de fleste av selskapene formelt sett er eid av staten. Det er derfor grunn til å tro at kundene og samarbeidspartnere i stor grad oppfatter selskapene som uavhengig av hverandre, blant annet i forhold til fastsetting av priser, kvalitet og forretningsvilkår. Kundene kan derfor oppleve sammenslåingen som at det forsvinner mange tilbydere fra markedet og at mulighetene for valg mellom ulike leverandører reduseres. Det er imidlertid bare SINTEF fiskeri og havbruk som har en annen eier enn Staten, og virkningen på konkurransen det er dermed begrenset.

På den annen side kan sammenslåingen føre til økte valgmuligheter. Styringsgruppen trekker frem at sammenslåing av enhetene gjør at selskapet blant annet kan tilby en bredere kompetanse, flere valgmuligheter og et større nettverk. Videre er det sannsynlig at sammenslåingen vil gi effektivitetsgevinster i form av samdriftsfordeler og bedre koordinering. Den totale effekten av sammenslåingen er derfor uklar.

Tilsynet merker seg at Styringsgruppens vurdering av hvordan konkurransen blir påvirket av sammenslåingen er at *"det er et stort mangfold i norsk marin forskning"* og at *"den nasjonale forskningskonkurransen fortsatt vil være til stede innen denne sektoren, selv om de berørte instituttene samarbeider eller slår seg sammen"*. Tilsynet ser faren for at sammenslåingen vil føre til at NOFIMA blir en dominerende aktør og at konkurransen kan bli skadelidende. Vi skulle derfor gjerne sett at det ble gitt en nærmere beskrivelse av i hvilken grad næringsrettede forskningsinstitutter som ikke skal inngå i NOFIMA driver samme type forskningsvirksomhet og

hvor stor del av markedet de har, hver for seg og samlet sett, og i hvilken grad markedet for denne type forskning kan sies å være internasjonalt.

### **Merknader til punkt 3**

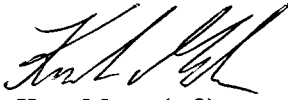
Begrunnelsen for å foreslå å innføre et skille mellom de forvaltningsrettede og næringsrettede forskningsinstituttene kan kort oppsummeres som ønske om å hindre offentlig eide forskningsinstitutt i å drive kryssubsidiering av konkurranseutsatt virksomhet, at et skille mellom forvaltningsrettet og næringsrettet virksomhet vil støtte opp under habiliteten til instituttene og at forvaltningsrettet og næringsrettet forskningsvirksomhet til dels skal fylle ulike behov for sine brukere.

Konkurransetilsynet har behandlet flere saker der offentlig eide virksomheter har blitt klagd inn for å kryssubsidiere konkurranseutsatt virksomhet med offentlige midler bevilget til å utføre forvaltningsoppgaver. Saker av denne typen har blant annet omhandlet markedene for metrologiske tjenester og oppdrett av torskeyngel. Tilbøyeligheten til å kryssubsidiere kan for eksempel skyldes et ønske om å kapre markedsandeler eller for å kompensere for manglende konkurransekraft. Mulige virkninger av kryssubsidiering er at mindre effektive aktører får viktige forskningsoppdrag, at aktører ikke velger å etablere seg i markedet eller at konkurrenter ikke klarer å hevde seg i konkurransen og i verste fall går konkurs.

Tilsynets stiller seg positiv til at Styringsgruppen foreslår å skape klare skiller mellom forskningsinstitutt som driver forvaltningsrettet og næringsrettet virksomhet. Tilsynet vil presisere at bortsett fra den nevnte klagen på et forskningsinstitutt som produserte torskeyngel, kjenner vi ikke til om aktørene i disse markedene har opplevd kryssubsidiering som et problem. Det er imidlertid gode grunner til å tro at tilfeller av kryssubsidiering lettere kan oppstå etter at det offentlige har slått sammen store deler av sin forskningsvirksomhet på et næringsområde. Dette fordi et slikt hypotetisk selskap vil få en sterk eller dominerende stilling i markedet, en stilling som selskapet vil søke å beskytte. Dersom Styringsgruppens forslag om å slå sammen store deler av den offentlige instituttvirksomheten blir gjennomført, er det etter tilsynets vurdering derfor ekstra viktig at det foreslåtte skillet mellom næringsrettete og forvaltningsrettede forskningsinstitutter faktisk blir gjennomført.

Tilsynet har for øvrig ingen merknader til høringen.

Med hilsen



Knut Matre (e.f.)  
seksjonssjef



for Erlend Smedsdal  
rådgiver

Kopi til:

Fiskeri- og kystdepartementet Postboks 8118 Dep 0032 Oslo